

tere have nu ogsaa de mest erfarne Statsmænd eftervist den fuldkomne Overensstemmelse i denne Henseende mellem Guds Lov og Naturloven paa den ene Side og en fornuftig Nationaløkonomis Love paa den anden." Der fortsættes saa videre med den samme Betragtning, jeg her har gjort gjældende, at netop de mest udviklede Nationer have mest skaaet Arbejderne for Søndagsarbejdet. Altsaa, jeg tror ingenlunde, at det holder Stik, at det skulde være et nationalt Tab, om man ophævede Søndagsarbejdet; snarere turde man vel sige, at jo bedre og mere anstrængt man arbejder de 6 Dage i Ugen, des haardere trænger man til en Hviledag. Den Omstændighed, at En ikke trænger til Hviledagen, turde vel snarere være et Tegn paa, at han gjør alle Dage til virkelige Hviledage. Det er ingenlunde Noget, der sjældent indtræffer i det daglige Liv, at man erfarer, at Folk, der bestille meget Lidt om Sognedagene, pludselig faa travlt om Søn- og Helligdage, og det er da ogsaa gjerne Folk, der ere i Armod. Det er en Erfaring, som jeg i hvert Fald tror at have gjort ved mange Leiligheder, at jo mere anstrængt, jo mere energisk der arbejdes, des mere nødvendig vil en Hviledag være. Det er derfor ogsaa betegnende, at saa strængt arbejdende Nationer som Engländerne og Amerikanerne, og da fortrinsvis deres Handlende, Ingeniører, Fabrikanter og Industribrivende, have holdt paa, at Arbejdet paa Helligdagene indskrænktes til det mindst Mulige. At det er fornuftet for det enkelte Menneſke at faae denne Hviledag, tror jeg ikke, at jeg behøver at fremhæve stærkere eller fremlægge Beviser for eller Udtalelser for fra berømte Mænd og Statsmænd. Jeg antager, det er Noget, man vil erkjende fra alle Sider. Men erkjender man, at det ikke gjør os fattigere, men snarere rigere, og at det snarere — ja ikke alene snarere, men sikkert — bevirker, at vi kunne arbejde mere energisk, naar man har den 7de Dag til Hviledag, end naar man gjør alle Dage til Arbejdsdage, saa forekommer det mig heller ikke, at der maa være ret langt til at gjøre det næste Skridt, som er at sætte det i Værk og give det Udtryk i Lovsform. Det ærede Medlem berørte jo vore Statsarbejdere. Jeg har allerede nævnt dem; jeg kan erindre, at da jeg en Gang fremdrog det Spørgsmaal, blev der svaret mig, at vi kunde dog ikke standse vore Jernbaner om Søndagen. Nei vi kunne ikke standse dem — det gjør man heller ikke i England, men man indskrænker dem til det mindst Mulige, hvorimod vi jo her ere gaaede den modsatte Vej og have de flest mulige Dage om Søn-

og Helligdagene. Det kan jo nok være, at det, dersom man ikke vil anstaffe sig en altfor stor Kæserbestyrte af Bestillingsmænd, vil være nødvendigt, at der sker nogen Indskrænkning, men naar Togene lægges hensigtsmæssig, maa en Ordning vel kunne lade sig træffe. Det kan ikke være i Arbejdernes absolute Interesse eller de Folks Interesse, der ville nyde Livet paa den ene eller anden Maade eller adspredde sig om Søndagen, at der gaar Tog hvert kvarter eller hvert Dieblit. Altsaa, jeg lægger mine Ord til den sidste ærede Talers og Forslagsstillers med Hensyn til Statsarbejdet, at man indskrænker det saa vidt gjørligt uden at lægge Udviklingen absolute Hindringer i Veien. Thi jeg erkjender, at vi staa i Forbindelse med Udlandet og ere nøbde til at tage visse Hensyn med Hensyn til Kommunikationsforholdene, men man skal samtidig tage det mest mulige Hensyn til at staffe Arbejderne en Fridag. Naar det ærede Medlem fremhævede, at en Stationsforvalter ikke har havt en Fridag i 12 Aar, tror jeg dog maaste nok, at det er lidt overdrevent; thi saavidt mig bekjendt, kan de faae Afløsning, naar de søge derom. Det kan maaste være vanstelig, og jeg indrømmer, der kan gjøres Mere i den Retning, end der gjøres, men Afløsning kunne de dog vistnok faae. Ser jeg altsaa nu paa Lovforslaget, om det tilfredsstillende i Retning af at staffe den enkelte Arbejder fri om Søndagen og staffe Arbejdsstandsning til Stede, da forekommer det mig at være tilfredsstillende. Lovforslaget rører jo ikke i Hovedsagen ved Helligdagsordningen. Maaste havde det været klogere af de ærede Medlemmer, at de ikke en Gang havde rørt ved Skjærtorsdag og Langfredag, da de selv udtrykkelig udtale, hvad det ogsaa forekommer mig, at de have holdt, at de ikke røre ved selve Helligdagsanordningen. Thi at de have sat Lukning af Butiker og andre Anstalter fra Kl 10 Formiddag til Aften, er begrundet i Arbejderhensyn og ikke specielt i Hensynet til den offentlige Fred om Søn- og Helligdage. Det forekommer mig for Resten — uden at jeg skal udtale mig bestemt derom — at de ærede Medlemmer muligvis bedre kunde have naaet deres Formaal ved at fremkomme med Forslaget som et Tillæg til Helligdagslovgivningen, og under alle Omstændigheder forekommer det mig, at Lovforslaget maa have en ny Titel, dersom det vedtages med det Indhold, det nu har; thi det bliver jo dog ikke alene og maaste ikke en Gang væsentlig den offentlige Fred paa Folketirkens Helligdage, der varetages, naar man derved tænker paa, at Gudstjenesten skal være fri for For-